

مکتبہ اقبال

مطبع و محل ادارہ :

جہاں اوغلندہ امنیت
مندوخی جوارندہ
شنکول یقوشندہ
۲۵ نومبر

اظہار :

مسلمکمزہ موافق آثار
جدیدہ مع الممنونہ
قبول اولنور

درج ایدلمہین آثار اعادہ اولنماز

دیر ، فلسفہ ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، سیاسیانہ و بالخاصہ احوال و شئون اسلامیدہ بحث ایردو هفته دہ بر نشر اولنور .

آبونہ بدلی

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب
تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

سنہ لکی	التی آیلنی	غروش
ممالک عثمانیہ ایچون	۶۵	۳۵
روسہ	۶۵	۳۵
سائر ممالک اجنبیہ	۱۷	۹

در سعادتدہ نسخہ سی ۵۰ پارہ در

قیرلہ دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضلہ آلنیر

آلشجی جلد

۱۸ جمادی الآخرہ پنجشنبہ ۲ حریران ۳۲۷

عدد : ۱۴۵

ایدیور ایدی . وقتا که دین کتاب وسنتک غیریډن اخذ ایدلای تاریخ مهمل ومعطال برقلدی ، بلکهده علم دین ایله اشتغال ایدلردن قسم اعظمی نزدنده مبعوض اولدی . ایچلرنده اکر تاریخه التفات ایدلر وارسه انلرک بو التفاتلری دیگر اقوالک عادتیه اتباعدن نشأت ایتش برحادر .

آل فرعونک قدماه یهوده جور وادی ایتدکلرینه وجذاب حق انلره لطف وانعام ایدوب کندیلرینی بورنج ومختندن تخلص ایلدیکنه دائر خصوصات سالفدن طولای زمان زول قرآنده بولنان اخلاف یهوده آیت کریمهده خطاب ایدلش اولدیغدن بو مناسبیت بزی صدد خارجنه چیقاردی . شمیدی بو قدر تنبیه ایله اکتفا ایدوب تفسیر آیتک اتمامه عودت ایلیم .

بنی اسرائیلدن مصره ایلمک داخل اولان یوسف علیه السلامدر . مشارالیهک مصرده نسلی پک چرق نشو ونما بولدی ، حتی دینلیدی که بنی اسرائیل مصردن چیقدقلری کون التیوز بیک نفوس ایدیلر . بو نشو ونما در تیوز سنه ظرفنده حصوله کلش ایدی . آل فرعونندن اولان مصریون غربانک مصرده توطن ایتلرینی ایستهمزلر ایدی . فرعون شعب اسرائیلک مصرده نشو ونمالرینی کورنجه عاقبت حالدن قورقدی ، زیرا بونلر تکثر ایدنجه ارض مصره یاییلوب مصریلری تضییق ایده جکلرینی بیلیور ایدی . بونلری تذلیل وتحقیر ایله نسل وذریتلرینی تقلیل ایدرک نهایت اقراضلرینه بادی اولمق اوزره فرعون انلره حقارت ایله معاملهیه وهیکلارک بناسی ایچون کریج یایمق کبی اعمال شاقه ایله کندیلرینی مکلف ایتکه باشلادیسهده انلرا بو مذلت ایله برابر کوندن کونه تناسلری مزداد اولدی . بنی اسرائیلک نسللری یوماً فیوماً مزداد اولدیغنی وبونکله برابر کندیلرینی افضل مخلوقات علیه تفاخر وتعظم ایتلرینه مبنی مصریون ایله مباشرت واختلاط ایتوب عادات موروثه لرینی محافظه ایلدکلرینی مشاهدده ایدن امراء مصریه بونلرک کثرت ایله قوت بولهرق یوماً من الایام کندیلرینه غلبه ایله مملکتلرینه بتون بتون ویا قسماً استیلا ایده جکلرینی ملاحظه ایدرک دوجاریم وهراس اولدیلر .

بنی اسرائیلک مذلت ایله برابر نسل وذریتلرینک مزداد اولسی مذلت انجق اوزون بر زمانده تأثیر ایلدیکی ایچون ایدی ، بوده افه اللهه مطلق الاراده اولیان ذلیل ، تمید حیات ایدن غذانک تناولندن ضعیف دوشوبده یوش یواش صولهرق نهایت انحلال ووفات ایدن شخص منزله سنده بولمندن ناشی در . حیات امی حفظ ایدن قوه معنیه ارواح و اراداتک قوتی در ، چونکه جسم روح ایله محمولدر . نفی اولان فعل انجق اراده ایله حاصل اولور . شو حالده نفوسک اراده سی اوزرینه تسلط واقع اولهرق نفوس نه زمان تذلیل وتحقیر ایدیلورسه جسم اکا تابع اولدیغندن انک ضعیفه بوده ضعیف دوشر . ضعیف ایسه ضعیف نتاج حصوله کتورر ، نتاجک نسلیده ضعیفک نسلندن دهه ضعیف اولور ، بوده تسلسل ایدر ، نهایت ضعف نسلک لوازمندن اولهرق موت ونسل

ضعیفک اولاد صغارینه سن رسته بالغ اولمدهن مسارعت ایدر . وبوسبب ایله نسل منقرض اولور ، نته کیم امریقا هندیلری ایله شمالی اوسترالیا سککنه سی ایچون بویه اولمش ایدی .

لکن مصریلر تذلیل وتحقیرک بنی اسرائیلجه تأثیرینی بطی کوردکلرندن انلرک اقراضلرینی تعجیل ایچون ارکک چوجقلرینی قتل وقیز چوجقلرینی حیاته ابقا ایتک صورتیه مراجعت ایدرک بو صورتیه عمل وحسرت ایتکه قرار ویرملریه فرعون قابله لره بنی اسرائیلک دنیایه کلن بتون ارکک چوجقلرینی اولدیرملرینی امر ایتدی ، چونکه جناب حقک مخلوقاتنده جاری عادت الهیه سندن اولدیغنی اوزره شعوب وقبائلک قوامی واجناسک حفظی انجق ذکور ایله اولور . مفسرمن [جلال] دیگرلرینه تبعاً : بنی اسرائیله اولان اذی وجفانک وقیز چوجقلری قتل اولموبده یالکیز ارکک چوجقلری قتل اولمسنک سبی ، بعض کهنه نک فرعون [یاقینده بنی اسرائیلدن بر ارکک چوجنی دنیایه کلوب سنک ملک وسلطنتکی الکیدن اله جقدر . وسن انک الیه تلف اوله جقسین] دیه خبر ویرمش اولمیلریدر دیمشسده بو قولک سند صحیحی اولمیدی کبی تاریخجهده معلوم دکدر . بزم سنویه دکلمز ، بنی اسرائیلک بیلدکلری ومقدس وغیر مقدس کتابلرنده بری برلرندن خلفاً عن سلف نقل وروایت ایتدکلری شلردر وحد ذاتنده معقول اولارده بودر — ع .

برکت زاده

اسماعیل حق

کچن تفسیر شریفده تصحیح
اوجنی صحیفه دن برنجی ستونک یکریمی التنجی سطری [مذهبی
ایله حکم اولتور . اکر خلقک تأویله متدائر مذهبی ..] دیه دیزیا جک
ایکن تکرر ایدن برنجی کلدن ایکنجیسنک مابعدینه اتلانمشدر .

مدنیت اسلامیه دن بر صحیفه

یاخود

نسر نراوه

بو یوریورلردی ، که

« حسن الخلق نصف الدین »

[کوزل خوی ، دینک یاریسیدر]

بو یوریورلردی ، که

« رأس العقل بعد الايمان بالله الحياء وحسن الخلق » [عقلک باشی

ینی : عقل سلیم — الله ایمانن صوکر خصلت علویه حیا وکوزل
خویدر]

قانون اخلاق اسلامیتدن نمونه اولهرق بالاده ابراد اولونان اوج
جمله جلیله ایمان نظر اولونسون ؛ سلامت وجدان وادراک ایله
اوقونسون ؛

اخلاق الهیه ایله تخلق نه دیمکدر ؟ بوتون شمول معناسیله انسان

کامل اولمق دیمک دگیدر ؟ بو مقدس جمله اويله بر قاچ عادی سوزله تفسیر وایضاح اولونماز ، اولونه ماز . چونکه وحی الهیدر . فیوض معانیسی نامتاهیدر .

طوغریسی : بو لوحه غرای علویت قارشیسینده عقل ، مدید بر سکنه حرته طوتولوب قالیور !

« اخلاق آلهیه ایله تخاق ایدیکز ! »

نه عظمتلی امر رسالت انه بویوک دستور ارشاد مدنیت ! انسان بر کندی نفسنه برده او دیلسز ، ادرا کسز حیوانه باقینده شرف آدمیتنی ، قیمت انسانیتنی تقدیر ایتسین ! صفات ازلیه الهیةدن بعضیسنه مظهریت انسان ایچین نه عظیم نعمت ، نه بیوک سعادتدر !

« خصلت علویه حیا »

باقیکز : بو ، حیوانده وارمیدر ؟ حیوان اوتامق بیایمی ؟ هر فعلی ، هر حرکتی غیر مستور !؟ برده محیط اسلامیت خارجه چقیقکز ! نه لر نه منظره لر قارشیسینده بولونورسیکیز ، که قم تصویرندن دکل تصورندن بیله حجاب ترلری دوکر ،

مثلا : اجنبی ممالککنده بر حمامه کیتیمک ایستسه کز ستر عورته مقتدر اوله مازسکیز ! پشمالکیز تحقیر آمیز برطور ایله جبراً آلنیر . کورورسکیز ، که ارکک قادین بریرده ! هپسی عربیان ! حمامه کتد - یکه زده ، کیده جکزه ده بیک کره ندامت ایدرسکیز !

بیکر شمدی بونلرک حیوانلردن نه فرقی وار ؟ دوشونکیز ! بلکه حیوانندن ده بدتر ؛ زیرا حیوان نعمت عقل وادراکدن محروم . صرف حس حیوانیسنه تابع ! اوکا حیوان دینوب کچیلر ؛ لکن بوکا نه دیملی ، که انسان قیافتنده ! انسانلق بومیدر ؟ انسانلق حیا سزلقمیدر ؟ انسانلق ارکک قادین چیریل چیلای بریرده بیقائمق ، یکه یکرینی سیر ایتیمک میدر ؟

ایشته اوروپا عادات اجتماعیه سی ! ایشته محیط اسلام خارجنک قواعد مدنیه سی !

اوروپا مدنیتک مرکزی عد اولونان پاریسی زیارت ایدن بر محرم دیور ، که : پاریسی تجیل ایتیمک ایچین انسانک مطلقا حیوانلاشمسی لازم کلیر !

بیکرجه کنج قادینلر سوقاقره دوکولملار ، راست کلدیکلرینه کندیلرینی تقدیم ایدیورلر ، هرلیل جیاتلرینی بر آغوش سسناهده کچیریورلر ، غازیولرده ، اوتلرده ، آپارتمانلرده محکوم حیوانیت اولانلرینه باشقا ! ارتق اوست طرفی سزدوشونکیز ! بولوکیز !

« خصلت علویه حیا »

انجق محیط اسلامیت ایچنده تکریم و تجیل اولونیور . زمان جاهلیتده حجاز عربلری ده بویله ایدی . آنادن دوغمه چیلای اوله رق کبة معظمه سی - کویا - طواف ایدرلردی . حیانه در ، اصلا بلملزلردی ! عوام قسمندن بری زوجه سنی شرفادن برینه عرض جمال ووصاله ، اندن حامل قالب کندیسنه بر ابن شریف (؟) قازاندرمغه تشویق ایدردی . [بخاری : کتاب النکاح] شو حالده اوروپا مدینتی عربلرک

زمان جاهلیتیه عین حال فحشده دگی ؟ بویله مدنیت . انسانلره ، عقول سلیمه صحابی اولان انسانلره دکل سوقاق کوپکلرینه یاقیشیر ! بو ، فرانسیز لغویوننک « seciviliser » کله سنه ویردیکلری برمعنای استهزادر ، که « رذالت مدنیه ! » دیمکدر . بالورده زوجه نک برارککله - یکه یکرینه صیم صیقی صاریلمش اولدقلری حالده !!؟ - دانس ایتیمی ، صوکرکرا دوستلق نامه صیق صیق مادامه نک زیارتنه کیتیمی ، زوجک « Entjez » امرینی آلمدقجه یانسه کیره مامسی انسانیت ، مدنیتمیدر ؟

فقط اوروپا تربیه سیله پرور شیاب اولانلر ایچین بلکه مدنیت حیوایه اولنه بیلیر !

بزم دستور مدنیتمز :

حیا وحسن خلق ، در .

ایشه او خلق عظیم ، او رؤف ورحیم « علیه الصلاة والسلام » اقدیمز حضرقلری مدنیت حقیقیه اسلامیه سی حیا وحسن خلق اساسی اوزرینه بویله تأسیس بویوردیلر . اويله بر هیئت اجتماعیه مدنیه وجوده کتیردیلر ، که هر عضوی بر جهان فضیلت ! هر فردی بر عالم نزاهت ! بر روح انسانیت ! بر منای ذی حیات مدنیت ! کرچکدن : دنیانک اک مسعودی ، اک بختیاری ارملق مزیتنی کوسترن بو شوکتلی هیئت اجتماعیه ، بو عظمتلی انسانیت حقیقیه ایشته بویله سریع خطوه لرله کبة کان مدنیته واصل اولیوردی .

تمدن ، ترقی و تعالی یه اولان فیض استعداد بیایانی نفحات وحی جناب محمدی (علیه الصلاة والسلام) ایله اويله بر جوشش انبساط واتساع کوسترییوردی ، که تکمل ایچین محتاج اولدینی اصول وقواعد مدنیه نک بر جوق پر نسیلرینی کندیلککندن ادرا که و بناء علیه اولبایده کی احکام اوامر و نواهینک بر آن اول شرف ورودینی - متحسرانه ، مشتاقانه - نیاز واسترحامه باشلادی .

بو کتله علویت میاننده - اک زیاده - حرص تعجیل کوسترن

« لوکان نبی بعدی لکان عمر »

[اکر بدن صوکرکرا پیغمبر کلیدی عمر کلیدی]

مدیحه قدسیه نبویه سیله بن الاقران ممتاز و سرفراز اولان حضرت فاروق اعظم ابوالخضص عمر بن الخطاب « رض الله عنه و عن اخوانه الکرام » ایدی .

اوفاروق ، که جمال هو شربای توحیددن رفع نقاب ایتیمک کبی مستثنی بر شرف اهتدایه نائلیتله مشار بالبنان اولمش !

او جهان رشد و ذکا ، که : - جلال الدین سیوطینک ، تاریخ الخلفاء روایتنه کوره - احکام ازلیه قرآنیه نک یکر میدن فضله سنده دهها قبل النزول - اصابت رأی ایله فصل بر قلب سلیمه ، فصل بر مهبط الهام حقه مالک اولدیغنی کوسترمش !

معنای انسانیت جناب ابن الخطا بک پیش نظر حکمتنده بوتون علویته تجلی ایدیور . هیئت اجتماعیه اسلام ایچنده بو علویتک تمامی

مشافهه ایتدیلر . مشارالیهن حضراتدن - اسم شریفی درخاطر ایدهمدیکم - بری :

« یا عمر ! وحی الهی بزم سعادتمندانه مزده شرف افزای نزول اولمده ، بناء علیه سن بزم تستیرمه نه دن بودرجه حریص اولیورسین ؟ دیدی . شبهه سزدر ، که مشارالیه مادر محترمک حضرت فاروقه بوتعریضدن مقصدلری - حاشا - امر جلیل تستری استقال ایتدیگری ایچین دکلدی .

نصل اوله بیلر ، که :

« یا ایها النبی ! قل لازواجک : ان کنتن تردن الحیاة الدنیا وزینتها فتعالین امتعن واسرحکن سراحا جمیلا »

— سورة جلیله احزاب —

امر الهیسی منطوق منیفنجه دنیا نیک حیاة و آرایش چندروزه سیله جناب رحمة للعالمینک سعاده مؤبده زوجتی اراسنده تخیر اولوندقلری زمان هپسی اشک ریز نیاز و تضرع اوله رق اهل بیت رسول اولمنی دنیا و مافیهایه ترجیح ایتدیلر .

ذاتاً مشارالیه آنه مزک مبارک سوزلرندن ده اکلاشیلور ، که امرهم تسترک ایجابی حضرت عمرک نیازی اوزرینه دکل ، وحی الهی به اقترانی ارزو اولونیور « الله ، امرایدسه بزاهل بیت درحال احتجابه آماده بز ! سن مستریخ اول ! الله ، علیم و حکمیدر » دیمک ایستورلردی . — مابعدی وار —

محمد فخرالدین

اسلامده فن و فلسفه

فلسفه درسیرینه بر مدخل اولمق اوزره یازیلمش اولان مقالات سابقهده فن ایله فلسفه آره سینده کی فرقار ، مناسبتلر تدقیق ایدلش ، فنک فلسفه دن نه صورتله آیرلش اولدینی و فلسفه نیک حال حاضرده کی درجه شمولی ایضاح اولنشدی .

بویابده کی تدقیقات ، فلسفه نیک عصر آ بعد عصر معروض قالدینی تحولاتی - خطوط اساسیه و اسباب مؤثره لرله برلکده - کوستره جکی حائز اهمیتدر . اصل فلسفه درسیرینه باشلامه دن اول ؛ مقایسه یه مدار اولمق اوزره ؛ فن و فلسفه نیک اسلامیتده نه صورتله تالیق ایدلش اولدقلریخی ، اسلاملردن ترقیات علمیه خصوصنده خدمات مهمه لری سبق ایدن بیوک سیالری - ولو مجمل اولسون - ذکر ایتک فائده دن خالی دکلدن . باخصوص ، احکام جلیله اسلامیه دن بی خبر بعض کیمسه لر ، اسلامیتک فن ایله قابل تألیف اولمدیغنی و اوله میه جفتی ، صوک زمانارده ، بیه ک برجسارته اورتایه آتمقدن چکنم دکلی جهته بویابده اسلامیتک ماضی شمسعه دارینه ارجاع نظرله حقیقی میدان قویق لزومی قطعاً تحقق ایدیور . عالم اسلامده شهود دیده تأسف اولان تذبذب حاضرک عامل مؤثری دین اولدینی حقنده کی ادعایک قطعی تکذیبی اسلامیتک

انکشافه حائل اولان نقایصی کوریوردی . ظلام جهل و اشراک ایچنده نه قدر سفیل ، نه قدر حیوانی بر درکه حیاته بولوندقلریخی خورشید اسلامیت طلوع ایتدیکن صوکر اطرافنه صاجدینی نورلری اکا کوستریوردی .

حیات مدنیه نامنه نظر دقتی جلب ایدن نقایصدن برینکده تستر نسوان اولدینی تقدیر ایدیوردی .

اکلا یوردی ، که نسوان اسلامک موقع اجتماعیلری سرپرده عصمتله انظار اعتباردن مستور و محفوظ بولونمسی درجه وجوبده ! اکلا یوردی ، که تستر نسوان فرائض اجتماعیه و لوازم ضروریه مدنیه نیک اک مهمارندن بیری ! اکلا یوردی ، که جمیتک سکون قلبی ، سکونت وجدانی - قسماً - بوکا متوقف !

اکلا یوردی ، که قادیلر ، ارککلرک اویونجیغی ، طاقلی برر « أت » پا چه سی دکل . انلرک ناموس و عصمتلرینک ، شرف و حیثیتلرینک ، محافظه سی پدرلرینه ، قارده شلرینه ، اولادلرینه عائد بر فریضه انسانیه ، بر وجیه مدنیه ! چونکه قادیلر - ارککلر کی - کندیلرینی ، کندی حقوقلرینی محافظه مقتدر دکل . ارککلر قوای فطریه و طبیعیه سی قادیلرک کینه غالب !

« الرجال قوامون على النساء بما فضل الله بعضهم على بعض »

— سورة جلیله نساء —

فقط - اکلا یوردی ، که - قادیلر آجیق صاجیق کزدیکجه اغیارک انظار تعرضی آلتده ازیلمکدن ، لسان تعریضیه خیر پالانمقدن قورتوله میه جقلر ! حریت نسوانیه لری ، که حیات حقیقیلری اولان ناموس و عصمتلریدر - دائماً پامال اجانب اولوب طوراجق ! هر ایکی نوع افرادی میانده وجودی طبیعی و بلکه ضروری اولان میل یکدیگر یوزندن جمعیت ایچنده معادتلرک ، خاصمه لرک و بلکه مقاتله لرک ثونی آله میه جق ! افراد جمعیت اراسنده ایسه حس جلیل اخوت محبت و مخاندت تمایله برلشم دیکجه و بونک موقوف علیهی اولان امنیت عرض و ناموس بحق تقرر ایتدیکجه اتحاد دیانت و حیات مدنی و وجود بوله میه جق . آراده صرهده بعض میال نسوان طرفندن عائله لرک دوچار تعریض و تعرض اولملری جناب فاروقی بحق اغضاب ایدیوردی .

هله محترم والده لریمز ازواج طاهرات « رضی الله عنهن » حضراتنک غیر مستوره اوله رق خارجه کورونملرینه هیچده دایانه میوردی .

شور جلیل جناب پیامبر اعظمیده - مناسبت دوشور دیکجه - نسوان مسلمانک مقتدابهایه اولان اهل بیتک مستوریتلری اسبابنک - لطفاً - استکمال بویورلمسی بوتون حرارت ایمان و عرفانیله نیاز و استرحام ایدیوردی . فقط سکونت بویورلیوردی . چونکه وقت مرهونی بکه نیلیوردی . مع مافیله هیئت جلیله اسلامیه نیک استعداد کالی بواصر مهمک قریب الحصول اولدینی کوستریوردی . بر کون حضرت فاروق حرم شریفده امهات مؤمنین « رضی الله عنهن » حضراتیله بویابده